

2024-2028 жылдарға арналған Бұқар жырау ауданының коммуналдық қалдықтарын басқару бойынша бағдарламасын бекіту туралы

Қарағанды облысы Бұқар жырау аудандық мәслихатының 2024 жылғы 27 қыркүйектегі № 8 шешімі

Қазақстан Республикасының Экологиялық Кодексінің 365-бабы 3-тармағының 1-тармақшасына, Қазақстан Республикасының "Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы" Заңына сәйкес Бұқар жырау аудандық мәслихаты ШЕШІМ ҚАБЫЛДАДЫ:

1. 2024-2028 жылдарға арналған Бұқар жырау ауданының коммуналдық қалдықтарын басқару бойынша бағдарламасы осы шешімнің қосымшасына сәйкес бекітілсін.

2. Осы шешім алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін он күнтізбелік күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Мәслихат төрағасы

А. Әли

Ботақара к. 2024

Мазмұны

Кіріспе 4

Аймақтың негізгі сипаттамалары 4

Коммуналдық қалдықтарды басқару жөніндегі іс-шаралар құрылған ұлттық стратегиялық, бағдарламалық құжаттар, аумақты дамыту жоспарлары және т.б. 6

1. Бұқар жырау ауданындағы коммуналдық қалдықтарды басқарудың ағымдағы жай-күйін талдау 7

1.1 Өңірдегі коммуналдық қалдықтарды басқарудың ағымдағы жай-күйін бағалау. 7

Коммуналдық қалдықтарды басқару саласындағы инфрақұрылымның жай-күйі бойынша жалпы мәліметтер (бөлек жинау, қалдықтарды тасымалдау жөніндегі мамандандырылған техника, қайта өңдеу жөніндегі қуаттар, ҚТҚ полигондары және т. б.) 7

ҚТҚ полигондары туралы мәліметтер 9

Қайталама шикізатты қабылдаумен айналысатын ұйымдар туралы мәліметтер 13

Коммуналдық қалдықтардың морфологиялық құрамы 13

1.2 Соңғы 3 жылдағы динамикадағы коммуналдық қалдықтарды басқаруды талдау 14

1.3 Коммуналдық қалдықтарды қалыптастыру және жинақтау жөніндегі нормативтік базасы 14

1.4 Соңғы үш жылдағы динамикада бөлінген қаражатты (жергілікті және республикалық бюджеттер, бюджеттен тыс) сипаттау және талдау 14

1.5 Бұқар жырау ауданындағы қалдықтарды басқару жүйесінің оң жақтары 14

1.6 Бұқар жырау ауданында коммуналдық қалдықтарды басқару саласындағы ҚР қолданыстағы заңнамасына сәйкессіздіктер мен анықталған проблемалар 15

2. Мақсаттар, міндеттер және нысаналы көрсеткіштер 17

2.1 Бағдарламаның мақсаттары мен міндеттері 17

2.2 Бағдарламаның нысаналы көрсеткіштері 19

3. Қойылған мақсаттар мен міндеттерге қол жеткізудің негізгі бағыттары, жолдары 21

4. Қажетті ресурстар 27

5. Бағдарламаны іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспары 28

Кестелер тізімі

1-кесте. Ауданның әкімшілік-аумақтық бөлінісі 4

2-кесте. Бұқар жырау ауданы халқының 2019-2023 жылдар кезеңіндегі орташа жылдық саны 5

3-кесте. Бұқар жырау ауданы бойынша 2018 жылдан 2023 жылға дейін жиналған және тасымалданған коммуналдық қалдықтардың көлемі. 7

4-кесте. Қоқыс шығаратын компаниялар қызмет көрсететін халық 8

5-кесте. Елді мекендер бөлінісіндегі контейнерлер саны, ҚТҚ тасымалдау ұйымдары, ҚТҚ шығару тарифі және шығару кестесі бойынша деректер 8

6-кесте. Бұқар жырау ауданы бойынша жиналған және тасымалданған қалдықтардың түрлері бойынша жалпы көлемі 9 7-кесте. Бұқар жырау ауданындағы ҚТҚ полигондары туралы мәліметтер 10

8-кесте. Бұқар жырау ауданындағы ҚТҚ полигондары туралы мәліметтер 13

9-кесте. ҚТҚ морфологиялық құрамы 13

10-кесте. Бұқар жырау ауданының коммуналдық қалдықтарды басқару бағдарламасының нысаналы көрсеткіштері 19

11-кесте. Бұқар жырау ауданы үшін коммуналдық қалдықтарды басқарудың 2024-2028 жылдарға арналған бағдарламасын іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспары 28

Диаграммалар тізімі

Диаграмма 1 - Бұқар жырау ауданының халық санының қоқыс шығаратын компаниялар қызмет көрсететін тұрғындар санының арақатынасы 8

Диаграмма 2 - Бұқар жырау ауданы бойынша жиналған және тасымалданған қалдықтардың түрлері бойынша арақатынасы 9

Диаграмма 3 - Қайта өңделген және орналастырылған қалдықтардың көлемі, тонна
2018-2022 жылдары 13

Кіріспе

2024-2028 жылдарға арналған Бұқар жырау ауданының коммуналдық қалдықтарын басқару жөніндегі бағдарламасы (одан әрі -Бағдарлама) "Коммуналдық қалдықтарды басқару жөніндегі бағдарламаны әзірлеу жөніндегі жергілікті атқарушы органдарға әдістемелік ұсынымдарды бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрінің 2023 жылғы 18 маусымда №154 бұйрығы негізінде әзірленді.

Бағдарламада Бұқар жырау ауданында пайда болатын коммуналдық қалдықтардың сипаттамасы, оның ішінде коммуналдық қалдықтарды өңдеу бойынша қолданыстағы инфрақұрылымның көлемі мен құрамы, түзілу жылдамдығы, жіктелуі, жинақтау, жинау, тасымалдау, сұрыптау, залалсыздандыру, қалпына келтіру және жою тәсілдері туралы мәліметтер ұсынылады.

Аймақтың негізгі сипаттамалары

Бұқар жырау ауданы - Қарағанды облысы.

Аудан орталығы – Ботақара кенті, облыс орталығынан солтүстік-шығысқа қарай 50 шақырым жерде орналасқан.

Аумағы - 14576 шқ2.

1938 жылы Ворошилов ауданы ретінде құрылды. 1961 жылы Ульяновский ауданы болып өзгертілді (Колхозное аудан орталығы Ульяновск қтк болып өзгертілді). 1997 жылы аудан Тельман ауданымен біріктіріліп, қазақ ақыны Бұқар жыраудың құрметіне Бұқар жырау ауданы болып өзгертілді (аудан орталығының атауы Ботақара болып өзгертілді).

Аудан аумағында "Қазақмыс" корпорациясының Қушоқы көмір бөлімі, "Кузнецкий" және "Сэт" көмір разрездері, облыстағы ең ірі "Ақнар ҚФ" құс фабрикаларының бірі орналасқан.

Ертіс — Қарағанды каналы мен Нұра өзені бойындағы жерлер суарылады.

Қарағанды — Қарқаралы — Аягөз, Қарағанды — Павлодар автомобиль жолы өтеді.

Бұқар жырау ауданының әкімшілік бөлінісі 1-кестеде көрсетілген.

1-кесте. Ауданның әкімшілік-аумақтық бөлінісі

Ауылдық округ/қала	Елді мекендер
Ботақара кенті	Ботақара кенті, Ботақара станциясы
Доскей ауылдық округі	Доскөй ауылы, Трудовое ауылы
Акөре ауылы	Акөре ауылы
Ақтөбе ауылдық округі	Ақтөбе ауылы, Ынтымақ ауылы
Үміткер ауылдық округі	Төрткөл ауылы, Үлгі ауылы, Үміткер ауылы
Қызылқайың ауылдық округі	Қызылқайың ауылы (Березняки), Саратовка ауылы, Тасауыл ауылы

Ботақара ауылы	Ботақара ауылы
Бұқар жырау ауылы	Бұқар жырау ауылы, Семізбұғы ауылы, Шалқар ауылы
Гагарин ауылдық округі	Гагаринское ауылы, Садовое ауылы
Керней ауылдық округі	Ақжар ауылы, Алғабас ауылы, Керней ауылы (Корнеевка)
Жаңаталап ауылы	Жаңаталап ауылы
Көкпекті ауылдық округі	Байқадам ауылы, Көкпекті ауылы, Сарытөбе ауылы
Тоғызқұдық ауылдық округі	Тасшоқы ауылы, Тоғызқұдық ауылы
Қаражар ауылдық округі	Асыл ауылы, Геологиялық ауылы, Қаражар ауылы
Қаракұдық ауылы	Қаракұдық ауылы
Қушоқы кенті	Қушоқы кенті
Самарқанд ауылдық округі	Самарқанд ауылы, Тегісжол ауылы, Чкалово ауылы
Новоузенка ауылдық округі	Новоузенка ауылы, Севан ауылы, Стан ауылы
Петровка ауылдық округі	Жаңақала ауылы, Жастілек ауылы, Петровка ауылы
Баймырза ауылдық округі	Астаховка ауылы, Баймырза ауылы
Шешенқара ауылдық округі	Ашысу ауылы, Шешенқара ауылы
Ақбел ауылдық округі	Ақбел ауылы, Алабас ауылы, Құрама ауылы
Ростовка ауылдық округі	Красная Нива ауылы, Қызылжар ауылы, Ростовка ауылы
Центральный ауылдық округ	Урожайное ауылы, Центральное ауылы
Суықсу ауылы	Суықсу ауылы
Ғабиден Мұстафин кенті	Ғабиден Мұстафин кенті
Тұзды ауылдық округі	Первое Мая ауылы, Старая Тузда ауылы, Тұзды ауылы
Үштөбе ауылдық округі	Сарыарқа ауылы, Құрылыс ауылы, Соқыр ауылы, Үштөбе ауылы, Новостройка ауылы
Белағаш ауылдық округі	Аюлы ауылы, Белағаш ауылы

Халық санының динамикасы Ұлттық статистика бюросының мәліметтері бойынша қабылданды. 2023 жылдың қыркүйегінде Бұқар жырау ауданының халық саны 53 123 адамды құрады. Оның ішінде ауыл халқы - 53 123 адам.

Бұқар жырау ауданындағы 2019-2023 жылдар аралығындағы халықтың орташа жылдық саны 2-кестеде келтірілген.

2-кесте. Бұқар жырау ауданы халқының 2019-2023 жылдар кезеңіндегі орташа жылдық саны

Бұқар жырау ауданындағы халық саны	2019	2020	2021	2022	2023
Бүкіл халық					
Барлығы, оның ішінде:	57 067	56 666	56 184	53 830	53 123
Қалалық	-	-	-	-	-
Ауылдық	57 067	56 666	56 184	53 830	53 123

Бағдарламаны әзірлеу қатты тұрмыстық қалдықтарды жинау, тасымалдау, кәдеге жарату, қайта өңдеу және көму жөніндегі қызметтер кешенінің тиімділігін, сенімділігін, экологиялық және әлеуметтік қолайлылығын арттыру, ҚТҚ қайта өңдеу үлесін ұлғайту, сондай-ақ қалдықтарды қауіпсіз көмуді қамтамасыз ету үшін қажет.

Бағдарлама "Коммуналдық қалдықтарды басқару жөніндегі бағдарламаны әзірлеу бойынша жергілікті атқарушы органдарға әдістемелік ұсынымдарды бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрінің 2023 жылғы 18 мамырдағы № 154-Ө бұйрығына сәйкес жоспарлы кезеңге кемінде 5 жыл мерзімге әзірленеді.

Бағдарлама келесі нормативтік құжаттар негізінде әзірленді:

- Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексі – 2021 жылы 2 қаңтарда № 400-VI;

- Коммуналдық қалдықтарды басқару қағидаларын бекіту туралы - Қазақстан Республикасы экология, геология және табиғи ресурстар министрінің м. а. 2021 жылғы 28 желтоқсандағы № 508 бұйрығы;

- Техникалық, экономикалық және экологиялық орындылығын ескере отырып, міндетті түрде бөлек жинауға жататын қалдықтарды бөлек жинауға, оның ішінде қалдықтардың түрлеріне немесе топтарына (түрлерінің жиынтығына) қойылатын талаптарды бекіту туралы - Қазақстан Республикасы экология, геология және табиғи ресурстар министрінің м. а. 2021 жылғы 2 желтоқсандағы № 482 бұйрығы;

- "Өндіріс және тұтыну қалдықтарын жинауға, пайдалануға, қолдануға, залалсыздандыруға, тасымалдауға, сақтауға және көмуге қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидаларын бекіту туралы - Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің м. а. 2020 жылғы 25 желтоқсандағы № ҚР ДСМ-331/2020 бұйрығы;

- Қазақстан Республикасының аумағында қолданылатын басқа да нормативтік құжаттар.

Коммуналдық қалдықтарды басқару жөніндегі іс-шаралар құрылған ұлттық стратегиялық, бағдарламалық құжаттар, аумақты дамыту жоспарлары және т.б.

Коммуналдық қалдықтарды басқару жөніндегі іс шаралар мынадай ұлттық стратегиялар мен даму жоспарларында қаралады:

"Көміртекті бейтараптыққа қол жеткізу стратегиясы" - Қазақстан Республикасы Президентінің 2023 жылғы 2 ақпандағы жарлығы.

Қалдықтарды басқару бөлімі:

3.3.1.4-бөлімі Қалдықтарды басқару

- 1) қалдықтардың түзілу көлемін қысқарту;
- 2) ҚТҚ жинау және сұрыптаумен толық қамтуды жеделдетіп енгізу;
- 3) қайта өңделетін және қордалатын қалдықтардың үлесін ұлғайту.

"Жасыл Қазақстан" ұлттық жобасы - Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 12 қазандағы қаулысы.

1. Бұқар жырау ауданындағы коммуналдық қалдықтарды басқарудың ағымдағы жай-күйін талдау

1.1 Өңірдегі коммуналдық қалдықтарды басқарудың ағымдағы жай-күйін бағалау. Коммуналдық қалдықтарды басқару саласындағы инфрақұрылымның жай-күйі бойынша жалпы мәліметтер (бөлек жинау, қалдықтарды тасымалдау жөніндегі мамандандырылған техника, сұрыптау, қайта өңдеу жөніндегі қуаттар, ҚТҚ полигондары және т. б.)

Халықаралық тәжірибеде ҚТҚ жалпы құрамына кіретін, бірақ қайта өңдеу немесе көму тәсілімен ерекшеленетін үш "қалдықтар ағынына" сәйкес келетін үш бөлікке жіктеледі.

1. Коммуналдық қалдықтар.

2. Қауіпті ҚТҚ - адам өмірінің нәтижесінде пайда болатын тұтыну қалдықтары, сондай-ақ құрамы мен қасиеттері бойынша қауіпті қалдықтарға жатқызылуы мүмкін түзілу сипаты ұқсас өндіріс қалдықтары. Оларға келесі қалдықтар жатады:

- пайдаланылған батареялар мен аккумуляторлар;
- пайдаланылған электр және электрондық жабдық;
- құрамында сынап бар қалдықтар (люминесцентті шамдар мен термометрлер);
- медициналық және ветеринариялық қалдықтар;
- тұрмыстық химия қалдықтары;
- құрамында асбест бар қалдықтар;
- адам өмірінің нәтижесінде пайда болатын басқа да қауіпті қалдықтар.

3. Басқа ҚТҚ - қауіпті емес және сонымен бірге аралас қалдықтарға жатқызуға болмайтын қалдықтар, өйткені оларды жинау, шығару және кәдеге жарату үшін бірінші ағынға қарағанда басқа тәсілдерді қолдану қажет. "Басқа ҚТҚ" келесі қалдықтарды қамтиды:

- құрылыс қалдықтары;
- ірі көлемді қалдықтар;
- кәдеге жаратуға жататын автомобильдер;
- пайдаланылған автомобиль шиналары;
- ағынды суларды қайта өңдеуден шыққан қалдықтар.

Бұқар жырау ауданындағы коммуналдық қалдықтарды басқарудың ағымдағы жағдайы туралы мәліметтер Ұлттық статистика бюросының сайтынан <https://stat.gov.kz/ru> және ақпараттық талдау жүйесінен <https://taldau.stat.gov.kz/ru>, сондай-ақ жергілікті атқарушы органдар мен қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органның аумақтық бөлімшесі (Қарағанды облысының экология департаменті) ұсынған деректерден алынды.

Бұқар жырау ауданында коммуналдық қалдықтарды қоғамдық жинау және әкетумен айналысатын кәсіпорындар мен ұйымдардың саны 2022 жылы - 2 бірлік.

2018-2022 жылдар кезеңінде Бұқар жырау ауданы бойынша жиналған және тасымалданған коммуналдық қалдықтардың көлемі 3-кестеде келтірілген. Көлемі полигондарға қалдықтарды өз бетінше шығаруды жүзеге асыратын кәсіпорындардың қалдықтарын ескере отырып ұсынылған.

3-кесте. Бұқар жырау ауданы бойынша 2018 жылдан 2023 жылға дейін жиналған және тасымалданған коммуналдық қалдықтардың көлемі.

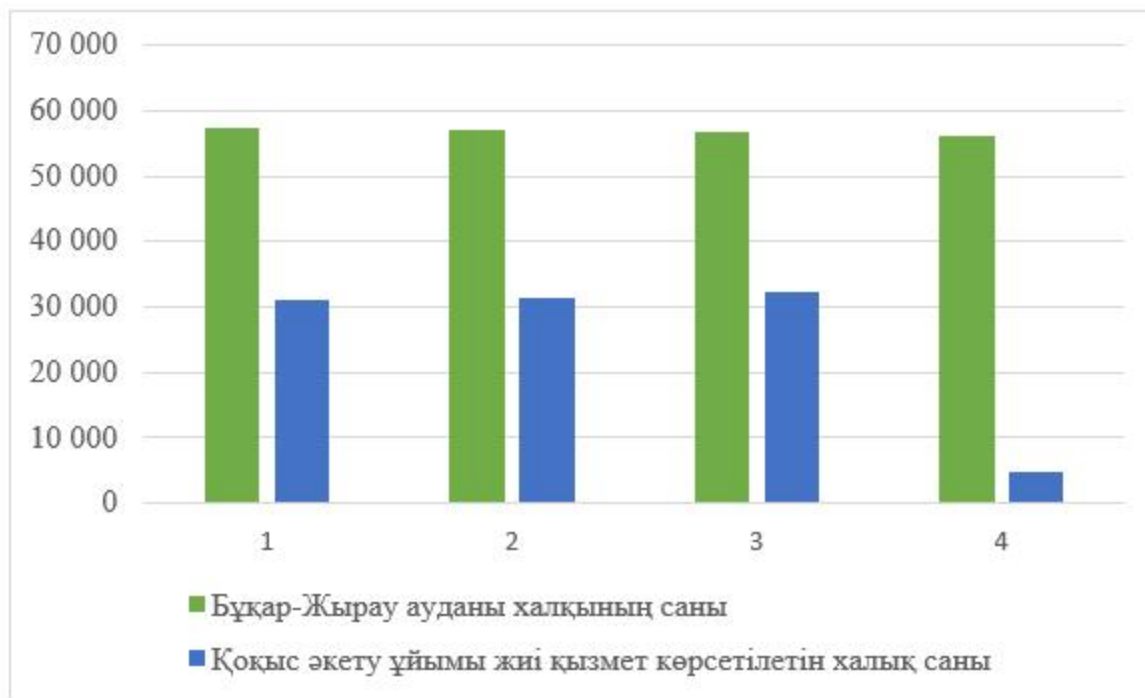
Бұқар жырау ауданы	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Тонна						
Жиналған коммуналдық қалдықтар	16 150	26 158	29 170	31 049	56 991	7 950
Тасымалданған коммуналдық қалдықтар	16 150	26 158	29 170	31 049	56 991	7 950

4-кесте. Қоқыс шығаратын компаниялар қызмет көрсететін халық

Параметр	2018	2019	2020	2021
Бұқар жырау ауданының халық саны	57 232	57 067	56 666	56 184
Қоқыс шығаратын ұйым үнемі қызмет көрсететін халық	30 907	31 207	32 382	4 666
% қамту	54	55	57	8

* 2022 жылдан бастап статистика бюросында қоқыс шығаратын ұйымдар тұрақты қызмет көрсететін халық бойынша мәліметтер жоқ.

Диаграмма 1 - Бұқар жырау ауданының халық санының қоқыс шығаратын компаниялар қызмет көрсететін тұрғындар санының арақатынасы

2022 жылы Бұқар жырау ауданында ҚТҚ жинауға арналған контейнерлер саны 889 дананы құрады. Ауданда 2023 жылғы жағдай бойынша құрамында сынап бар қалдықтарға арналған контейнерлер жоқ.

5-кесте. Елді мекендер бөлінісіндегі контейнерлер саны, ҚТҚ тасымалдау ұйымдары, ҚТҚ шығару тарифі және шығару кестесі бойынша деректер

Елді мекен атауы	Контейнерлер саны	Қ Т Қ тасымалдаумен айналысатын ұйым	ҚТҚ тасымалдау үшін тариф мөлшері, КТУ/жеке сектор, тг	Шығару кестесі
Ботақара	132	ЖК "Айым"	205/1600	Аптасына 1 рет
Ғ.Мұстафин атындағы кент	98	ЖК "Никишин"	350/1600	Өтінімдердің түсуіне қарай
Қушоқы	64	ЖК "Туран"	353/-	Күн сайын айына 15 рет
Үштөбе	275	"ГорКомТранс" ЖШС	640/1942	Айына 1 рет
Новоузенка	70	-	-	-
Тұзды	75	-	-	-
Доскей	30	-	-	-

Бұқар жырау ауданында ҚТҚ алаңдарында қалдықтарды бөлек жинау жүргізілмейді. Мұстафин ауылында қалдықтар тікелей ҚТҚ полигонында қолмен сұрыпталады. Қосымша, Ботақара ауылында қайталама шикізатты қабылдау пункті жұмыс істейді.

Бұқар жырау ауданында 2022 жылы бөлек жиналған қалдықтардың саны мен түрлері 6-кестеде келтірілген.

6-кесте. Бұқар жырау ауданы бойынша жиналған және тасымалданған қалдықтардың түрлері бойынша жалпы көлемі

р/к №	Компоненттің (фракцияның) атауы	2022, тонна
1	Жиналған коммуналдық қалдықтардың жалпы көлемі, оның ішінде:	56 991
1.1	Тамақ қалдықтары	-
1.2	Макулатура, картон, қағаз қалдықтары	23
1.3	Қираған әйнек	34
1.4	Пластмасса, пластик қалдықтары және т. б.	65
1.5	Электрондық және электр жабдықтары	-
1.6	металдар	7
1.7	Шиналар	-
1.8	Киім, тоқыма	-
1.9	көшелерді тазалау қалдықтары	-
1.10	Нарық қалдықтары	74
1.11	Басқа аралас қалдықтар	2 812
2	Үй шаруашылықтарының жиналған қалдықтарының көлемі	305

Диаграмма 2 - Бұқар жырау ауданы бойынша жиналған және тасымалданған қалдықтардың түрлері бойынша арақатынасы

ҚТҚ полигондары туралы мәліметтер

Бұқар жырау ауданында 17 заңдастырылған ҚТҚ полигоны жұмыс істейді, оның ішінде Ботақара к. ҚТҚ полигоны уақытша жұмысын тоқтатты. Ростов ауылдық

округінің, Қушоқы кентінің және Ғабиден Мұстафин кентінің ҚТҚ полигондары ЖК " Закиров" БСН 630105350751 сенімгерлік басқаруында. ҚТҚ полигоны "Ізашар" ЖШС жеке меншігінде БСН 140540025784. Бұқар жырау ауданындағы ҚТҚ полигондары туралы мәліметтер 7-кестеде келтірілген.

7-кесте. Бұқар жырау ауданындағы ҚТҚ полигондары туралы мәліметтер

№	Кәсіпорынның атауы (өндірістік алаң)	Пошта мекенжайы (орналасқан жері)	Берілген рұқсаттың нөмірі мен күні	Рұқсаттың қолданылу мерзімі басы-соңы
1.	"Қарағанды облысы Бұқар жырау ауданы Ростов ауылдық округі әкімінің аппараты" ММ	Қарағанды облысы, Бұқар жырау ауданы, Ростов а.о., Ростовка а., Советская көшесі, № 12А үй (Бұқар жырау ауданы, Ростов а.о., Ростовка а.)	KZ55VCZ00320665 29.05.2019 ж. шығарындылар мен қалдықтар	29.05.2019- 31.12.2028
2.	"Қарағанды облысы Бұқар жырау ауданы Қушоқы кенті әкімінің аппараты" ММ	100000, Қазақстан Республикасы, Қарағанды облысы, Бұқар жырау ауданы, Қушоқы кенті, Ысқақов Ескендір көшесі, № 5 үй (Бұқар жырау ауданы, Қушоқы кенті)	KZ61VCZ00320654 29.05.2019 ж. шығарындылар мен қалдықтар	29.05.2019- 31.12.2028
3.	"Қарағанды облысы Бұқар жырау ауданы Ғабиден Мұстафин кенті әкімінің аппараты" ММ	100000, Қазақстан Республикасы, Қарағанды облысы, Бұқар жырау ауданы, Ғабиден Мұстафин кенті, Корниенко көшесі, № 17 үй (Бұқар жырау ауданы, Ғабиден Мұстафин к., Ғабиден Мұстафин кенті)	KZ75VCZ00338444 10.06.2019 ж. шығарындылар мен қалдықтар	10.06.2019- 31.12.2028
4.	"Қарағанды облысы Бұқар жырау ауданы Ақбел ауылдық округі әкімінің аппараты" ММ	Қазақстан Республикасы, Қарағанды облысы, Бұқар жырау ауданы, Ақбел а.о., Юбилейная көшесі, № 9А үй (Бұқар жырау ауданы, Ақбел а.о., Ақбел а.)	KZ38VCZ00417971 01.08.2019 ж. шығарындылар KZ59VCZ00417981 01.08.2019 ж. Қалдықтар	01.08.2019- 31.12.2028 01.08.2019- 31.12.2028
	"Қарағанды облысы Бұқар жырау	Бұқар жырау ауданы, Корнеев а.о., Керней а., Алаш	KZ08VCZ00431606 14.08.2019 ж.	14.08.2019- 31.12.2028

5.	ауданы Керней ауылдық округі әкімінің аппараты" ММ	көшесі, № 33 үй (Бұқар жырау ауданы, Керней а.о., Керней а.)	шығарындылар KZ54VCZ00439702 28.08.2019 ж. Қалдықтар	28.08.2019-31.12.2028
6.	"Қарағанды облысы Бұқар жырау ауданы Ақтөбе ауылдық округі әкімінің аппараты" ММ	Бұқар жырау ауданы, Ақтөбе а.о., АТАУЫ ЖОҚ типсіз, нөмірі жоқ үй (Бұқар жырау ауданы, Ақтөбе а.о., Ақтөбе а.)	KZ38RCP00081518 17.09.2019 ж. шығарындылар KZ11RCP00081519 17.09.2019 ж. Қалдықтар	19.08.2019-31.12.2028 12.09.2019-31.12.2028
7.	"Қарағанды облысы Бұқар жырау ауданы Белағаш ауылдық округі әкімінің аппараты" ММ	Қарағанды облысы, Бұқар жырау ауданы, Белағаш а. о., Белағаш а., Школьная көшесі, № 9 үй (Бұқар жырау ауданы, Белағаш а. о., Белағаш а.)	KZ51VCZ00492427 31.10.2019 ж. шығарындылар KZ13VCZ00492432 31.10.2019 ж. Қалдықтар	31.10.2019-31.12.2028 31.10.2019-31.12.2028
8.	"Қарағанды облысы Бұқар жырау ауданы Шешенқара ауылдық округі әкімінің аппараты" ММ	Қазақстан Республикасы, Қарағанды облысы, Бұқар жырау ауданы, Шешенқара а. о., Шешенқара а., Пискунов көшесі, № 59 үй (Бұқар жырау ауданы, Шешенқара а.о., Шешенқара а.)	KZ22VCZ00527869 шығарындылар 12.12.2019 ж. KZ92VCZ00527870 Қалдықтар 12.12.2019 ж.	12.12.2019-31.12.2028 12.12.2019-31.12.2028
9.	"Қарағанды облысы Бұқар жырау ауданы Петровка ауылдық округі әкімінің аппараты" мемлекеттік мекемесі	Қарағанды облысы, Бұқар жырау ауданы, Петровка а.о., Петровка а., Школьная көшесі, № 14Б үй (Бұқар жырау ауданы, Петровка а. о., Петровка а.)	KZ30VCZ00541208 30.12.2019 ж. шығарындылар KZ70VCZ00541264 30.12.2019 ж. Қалдықтар	30.12.2019-31.12.2028 30.12.2019-31.12.2028
10.	"Қарағанды облысы Бұқар жырау ауданы Новоузенка ауылдық округі әкімінің аппараты" мемлекеттік мекемесі	Қарағанды облысы, Бұқар жырау ауданы, Тбилисская көшесі, № 28 үй (Бұқар жырау ауданы, Новоузенка а. о., Новоузенка а.)	KZ84VCZ00540624 27.12.2019 ж. шығарындылар KZ30VCZ00540626 27.12.2019 ж. Қалдықтар	01.01.2020-31.12.2029 01.01.2020-31.12.2029
11.	"Қарағанды облысы Бұқар жырау ауданы Қаражар ауылдық округі	Қарағанды облысы, Қаражар ауылы, Достық көшесі 41.(Бұқар жырау	KZ83VCZ00545686 20.01.2020 ж. шығарындылар KZ72VCZ00545690	20.01.2020-31.12.2029

	әкімінің аппараты" мемлекеттік мекемесі	ауданы, Қаражар а. о., Қаражар а.)	20.01.2020 ж. Қалдықтар	20.01.2020-31.12.2029
12.	Қарағанды облысы Бұқар жырау ауданы Ақтөбе (Ынтымақ) ауылдық округі әкімінің аппараты мемлекеттік мекемесі	Қарағанды облысы, Бұқар жырау ауданы, Ақтөбе а. о., Алаш көшесі, № 20 үй (Бұқар жырау ауданы, Ақтөбе а.о., Ынтымақ а.)	KZ09VCZ01240471 26.07.2021 ж. шығарындылар KZ52VCZ01239794 26.07.2021 ж. Қалдықтар	26.07.2021-31.12.2030 26.07.2021-31.12.2030
13.	"Қарағанды облысы Бұқар жырау ауданы Центральное ауылдық округі әкімінің аппараты" мемлекеттік мекемесі	Қарағанды облысы, Бұқар жырау ауданы, Центральное а.о., Центральное а., Советская көшесі, № 10 ғимарат (Бұқар жырау ауданы, Центральное а.о., Центральное а.)	KZ94VCZ01240493 26.07.2021 ж. шығарындылар KZ50VCZ01240606 26.07.2021 ж. Қалдықтар	26.07.2021-31.12.2030 26.07.2021-31.12.2030
14.	"Қарағанды облысы Бұқар жырау ауданы Тоғызқұдық ауылдық округі әкімінің аппараты" мемлекеттік мекемесі	Қарағанды облысы, Бұқар жырау ауданы, Тоғызқұдық а.о., Тоғызқұдық а., Орталық көшесі, № 12 үй	KZ13VCZ03384293	01.01.2024-31.12.2033
15.	Қарағанды облысы Бұқар жырау ауданы Тұзды ауылдық округі әкімінің аппараты" мемлекеттік мекемесі	Қарағанды облысы, Бұқар жырау ауданы, Тұзды а.о., Тұзды а., Мичурин көшесі, № 7 үй	KZ66VCZ03397986	01.01.2024-31.12.2033
16.	"Ізашар" ЖШС	Қарағанды облысы, Қарағанды қ.а., аудан.Қазыбек би Таугүл шағын ауданы 3-көше, № 10А, 9 үй (ҚТҚ полигоны Доскей ауылында орналасқан)	KZ22VCZ00802864 25.02.2021 г Шығарындылар KZ23VCZ00802846 25.02.2021 г Қалдықтар	25.02.2021 - 31.12.2030
17.	Ботақара к. ҚТҚ полигоны	қызметін уақытша тоқтатты		

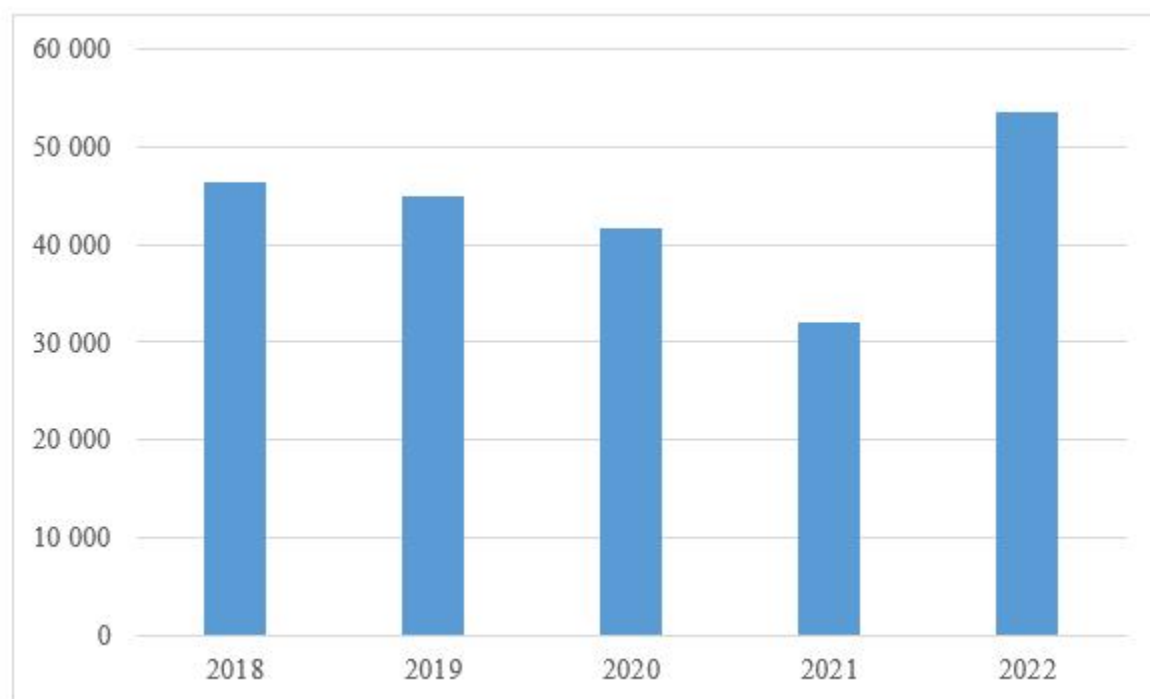
Полигондарда қалдықтарды орналастыру бойынша жалпы сипаттамалар 8-кестеде келтірілген.

8-кесте. Бұқар жырау ауданындағы ҚТҚ полигондары туралы мәліметтер

р/к №	Параметр	2018	2019	2020	2021	2022
-------	----------	------	------	------	------	------

1	Полигон алаңы қалдықтарды көму орындары), км 2	0,64	0,64	0,64	0,64	0,64
2	Кәдеге жаратылған және сақталған қалдықтардың көлемі, тонна	46 427	44 949	41 650	32 119	53 485

Диаграмма 3 - Кәдеге жаратылған және сақталған қалдықтардың көлемі, тонна 2018-2022 жылдар

Қайталама шикізатты қабылдаумен айналысатын ұйымдар туралы мәліметтер

Қарағанды облысының Бұқар жырау ауданында "Жасыл Даму" АҚ мәліметтері бойынша қайталама шикізатты қабылдаудың 2 пункті жұмыс істейді.

1. "Гордорсервис-Т" ЖШС

БСН: 020740000068.

Қалдықтардың қабылданған түрі: қағаз, пластик және шыны.

Қабылдау пунктiнiң орналасқан мекенжайы: Қарағанды облысы, Бұқар жырау ауданы Самарқанд ауылы есептік тоқсан 009, 7.

2. "МЕГАПОЛИС СТРОЙ KZ" ЖШС

БСН: 190540028282.

Қалдықтардың қабылданған түрі: қағаз, пластик, шыны, тетрапак, металл.

Қабылдау пунктiнiң мекенжайы: Қарағанды облысы, Бұқар жырау ауданы Ботақара, Әуезов, 0, 10.

Коммуналдық қалдықтардың морфологиялық құрамы

Қала тұрғындары үшін коммуналдық қалдықтардың морфологиялық құрамы 9-кестеде келтірілген.

9-кесте. ҚТҚ морфологиялық құрамы

р/к №	Фракция атауы	жалпы көлемдегі мөлшердің %
1	Тамақ қалдықтары	34
2	Әр түрлі құрамдағы пластик	27
3	Қағаз, картон және қағаз өнімдері	23
4	Шыны	8
5	Металл	3
6	Тоқыма	3
7	Ағаш және өсімдік қалдықтары	1,9
8	Басқа қалдықтар (медициналық, батареялар мен шамдар, тұрмыстық техниканың қалдықтары және т. б.)	0,1

1.2 Соңғы 3 жылдағы динамикадағы коммуналдық қалдықтарды басқаруды талдау

Соңғы 3 жылда Бұқар жырау ауданының 1 тұрғыны түзетін қалдықтардың саны:

2020 ж – тәулігіне 1,41 кг;

2021 ж – тәулігіне 1,51 кг;

2022 ж-тәулігіне 2,9 кг.

Соңғы 3 жылдағы орташа шығару деңгейі жылына 708 кг немесе бір адамға 2,83 м³ /жыл. Бұл ретте Бұқар жырау ауданы үшін 1 адамға шаққанда коммуналдық қалдықтардың түзілуінің бекітілген нормасы бір адамға 1,75 м³ және абаттандырылған үйлерде 2,1 м³ құрайды.

1.3 Коммуналдық қалдықтарды қалыптастыру және жинақтау жөніндегі нормативтік базасы

Жергілікті мәслихаттардың қалдықтардың пайда болу көлемі және оларды әкетуге арналған тарифтерді бекіту жөніндегі қолданыстағы шешімдері:

–Бұқар жырау ауданы бойынша коммуналдық қалдықтардың түзілу және жинақталу нормаларын есептеу қағидаларын бекіту туралы-Қарағанды облысы Бұқар жырау ауданы әкімдігінің 2022 жылғы 28 маусымдағы № 35/01 қаулысы.

1.4 Соңғы үш жылдағы динамикада бөлінген қаражатты (жергілікті және республикалық бюджеттер, бюджеттен тыс) сипаттау және талдау

Қоршаған ортаны қорғау жөніндегі 2022-2024 жылдарға арналған іс – шаралар жоспарына сәйкес - Қарағанды облыстық мәслихатының 2021 жылдың 9 желтоқсанында №129 2024 жылға арналған шешімі Бұқар жырау ауданының Ботақара кентінде ҚТҚ полигонын салу көзделген. "Қарағанды облысы Бұқар жырау ауданы әкімінің аппараты" ММ орындауға жауапты болып табылады. Қаржыландыру көлемі 550 000 мың теңгені құрайды. Қаржыландыру көзі - облыстық бюджет.

1.5 Бұқар жырау ауданындағы қалдықтарды басқару жүйесінің оң жақтары

1. ҚТҚ 13 полигоны үшін әсер етуге экологиялық рұқсаттың (ЭЭР) болуы

"Қарағанды облысы бойынша экология департаменті" РММ ұсынған мәліметтерге сәйкес, ЭЭР бар ҚТҚ полигондарының саны 13 бірлікті құрайды.

2. Қайталама шикізатты қабылдау пункттерінің болуы

Қарағанды облысының Бұқар жырау ауданында "Жасыл Даму" АҚ мәліметтері бойынша қайталама шикізатты қабылдаудың 2 пункті жұмыс істейді: "Гордорсервис-Т" ЖШС және "МЕГАПОЛИС СТРОЙ KZ" ЖШС.

"Гордорсервис-Т" ЖШС қалдықтарының қабылданатын түрі: қағаз, пластик және шыны.

"МЕГАПОЛИС СТРОЙ KZ" ЖШС қалдықтарының қабылданатын түрі: қағаз, пластик, шыны, тетрапак, металл.

3. Ғ. Мұстафин к. ҚТҚ полигонындағы қалдықтарды қолмен сұрыптау.

1.6 Бұқар жырау ауданында коммуналдық қалдықтарды басқару саласындағы ҚР қолданыстағы заңнамасына сәйкессіздіктер мен анықталған проблемалар

1. Контейнерлер мен контейнерлік алаңдардың белгіленген стандарттарға сәйкес келмеуі

Бұқар жырау ауданының контейнерлік алаңдарында коммуналдық қалдықтардың қауіпті құрамдас бөліктерін (батареялар мен құрамында сынап бар шамдар) жинауға арналған контейнерлер орнатылды. Бұл ретте Қазақстан Республикасы экология, геология және табиғи ресурстар министрінің м.а. 2021 жылғы 2 желтоқсандағы № 482 - Техникалық, экономикалық және экологиялық орындылығын ескере отырып, қалдықтарды бөлек жинауға, оның ішінде міндетті түрде бөлек жинауға жататын қалдықтардың түрлеріне немесе топтарына (түрлерінің жиынтығына) қойылатын талаптарды бекіту туралы бұйрығының талаптары орындалмайды. Атап айтқанда, 2-тарауға, 8-тармаққа, 4 тармақшаға сәйкес контейнерлік алаңдардың біркелкі құрылысын қамтамасыз ету қажет. 8 т. 2 тармақшасына сәйкес – контейнерлік алаңдар бөлек жинауға арналған контейнерлермен жабдықталуы керек, саны кемінде 2.

Сондай-ақ контейнерлерді таңбалау және "кұрғақ" , "дымқыл" фракцияларына бөлу бойынша талаптар қамтамасыз етілмеген.

2. Коммуналдық қалдықтарды бөлек жинаудың болмауы.

Қазақстан Республикасы экология, геология және табиғи ресурстар министрінің м.а. 2021 жылғы 2 желтоқсандағы № 482 - Техникалық, экономикалық және экологиялық

орындылығын ескере отырып, қалдықтарды бөлек жинауға, оның ішінде міндетті түрде бөлек жинауға жататын қалдықтардың түрлеріне немесе топтарына қойылатын талаптарды бекіту туралы бұйрығының талаптары орындалмайды.

Жеке және заңды тұлғалар ірі көлемді және көлемді емес қалдықтарды, оның ішінде құрылыс, ағаш қалдықтарын ҚТҚ қалдықтары жиналатын орындарға әкетеді, бұл "Коммуналдық қалдықтарды басқару қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы экология, геология және табиғи ресурстар министрінің м.а. 2021 жылғы 28 желтоқсандағы № 508 б ұйрығының 18-тармағына және ҚР СТ 3780-2022 "Қалдықтар. Коммуналдық қалдықтарды бөлек жинауды ұйымдастыру үшін контейнерлерді орналастыру алаңдарына қойылатын жалпы талаптар" сәйкес болуы тиіс. Сондай-ақ, алаңдардың көпшілігі ҚР СТ 3780-2022 "Қалдықтар. Коммуналдық қалдықтарды бөлек жинауды коммуналдық қалдықтарды бөлек жинауды ұйымдастыру үшін контейнерлерді орналастыру алаңдарына қойылатын жалпы талаптар" сәйкес болуы тиіс.

3. ҚТҚ полигонын жеткіліксіз абаттандыру.

ҚТҚ полигондары "Өндіріс және тұтыну қалдықтарын жинауға, пайдалануға, қолдануға, залалсыздандыруға, тасымалдауға, сақтауға және көмуге қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің м.а. 2020 жылғы 25 желтоқсандағы № ҚР ДСМ-331/2020 бұйрығының 64, 65, 111-тармақтарына сәйкес келмейді.

4. Қоқыс шығаратын машиналарда GPS трекерлерінің болмауы.

ҚР ЭК 368 - бабы 4-тармағының 2-тармақшасына сәйкес "тұрмыстық қатты қалдықтарды тасымалдау жөніндегі қызметті жүзеге асыратын кәсіпкерлік субъектілері тиісті қызметтер көрсету кезінде осы тармақтың 1) тармақшасында көрсетілген көлік құралдарын "Қазақстан Республикасының қоршаған ортасы мен табиғи ресурстарының жай-күйі туралы Ұлттық деректер банкі" ақпараттық жүйесіне қосылған спутниктік навигациялық жүйелермен жабдықтауға тиіс, және бұл жүйелерді үнемі жұмыс күйінде ұстау".

5. Күл-қож қалдықтары және органикалық ауыл шаруашылығы қалдықтары (көң)

Күл-қож қалдықтары тікелей жеке үйлерде, сондай-ақ қазандықтың локализацияланған жылыту жүйесімен күйдірілген көпқабатты үйлерде түзіледі. Бүгінгі таңда қалдықтардың бұл түрі жеке үй иелерінің аумағында жинақталады және/немесе ҚТҚ алаңдарындағы қоқыс контейнерлеріне жіберіледі, бұл ҚР ЭК-не қайшы келеді.

Органикалық ауыл шаруашылығы қалдықтары (көң) ауыл шаруашылығымен айналысатын адамдарда түзіледі. Жеке үй иеліктерінің аумағында жинақталады. Кейбір бөлігі кейінірек шығарушыда бау-бақша дақылдары үшін тыңайтқыш ретінде қолданылады. Агроөнеркәсіптік егіншілікпен (бақша, бау) айналыспайтын жеке

тұлғалар жоғарыда аталған қалдықтарды өңдеуге және болашақта энергияны жағу үшін пайдалануға бейім. Алайда, мұндай қалдықтардың кейбір көлемін рұқсат етілмеген жерлерде сақталады немесе көміледі. Бұл мәселе әсіресе ауылдық жерлерге қатысты.

6. Азық-түлік және басқа да органикалық қалдықтарды пайдалану немесе кәдеге жарату туралы шешімнің болмауы

Бұл мәселе ресурстарды тиімсіз пайдалануға және қалдықтардың көбеюіне әкеліп соғады, қоқыстарды өңдеу және ластану мәселелерін күшейтеді. Энергияны жағу ретінде органикалық қалдықтарды пайдалану мен жоюдың тиімді стратегиялары қоршаған ортаға теріс әсерді азайтып қана қоймай, сонымен қатар тұрақты энергия өндіруге және топырақ жағдайын жақсартуға мүмкіндік береді.

2. Мақсаттар, міндеттер және нысаналы көрсеткіштер

2.1 Бағдарламаның мақсаттары мен міндеттері

Бұқар жырау ауданының елді мекендері үшін коммуналдық қалдықтарды басқару бағдарламасының мақсаты экологиялық әсерді барынша азайтуға, қалдықтармен жұмыс істеу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге, оларды қайта өңдеу дәрежесін арттыруға және қоғамдық денсаулыққа жәрдемдесуге бағытталған қалдықтарды басқарудың тиімді және орнықты жүйесін құру болып табылады.

Қалдықтарды басқару Қазақстан Республикасы Экологиялық Кодексінің 19-бөлімімен регламенттеледі.

Қалдықтарды басқару саласындағы негізгі қағидалар 328-бапта сипатталған:

- иерархия принципі;
- көзге жақындық принципі;
- қалдықтарды дайындаушының жауапкершілік принципі;
- қалдықтарды өндірушілердің кеңейтілген міндеттемелері.

ҚР ЭК 329-бабына сәйкес иерархия қағидаты қалдықтармен жұмыс істеу жөніндегі мынадай шараларды білдіреді:

1. Қалдықтардың пайда болуын болдырмау;
2. Қалдықтарды қайта пайдалануға дайындау;
3. Қалдықтарды қайта өңдеу;
4. Қалдықтарды кәдеге жарату;
5. Қалдықтарды жою.

Бағдарламаның мақсаты мен қалдықтар иерархиясы принципіне сүйене отырып, Бағдарламаның келесі негізгі (бірінші кезектегі) міндеттері ұсынылады:

1. Қолданыстағы талаптарға сәйкес контейнерлер мен контейнерлік алаңдарды жабдықтау

2. "Құрғақ, дымқыл" фракциялары бойынша "пайда болу көзінен" ҚТҚ бөлек жинауды қамтамасыз ету

3. Ірі габаритті, габаритті емес қалдықтар, оның ішінде құрылыс және ағаш қалдықтары мәселесін шешу

4. Техниканы GPS-трекерлермен жарақтандыру

5. Бұқар жырау ауданындағы ҚТҚ полигондарын заңнама талаптарына сай жайластыру

6. Коммуналдық қалдықтардың және олардың құрамдас бөліктерінің стихиялық үйінділерін табу және жою

7. Қорда құрылымын салу

8. ҚТҚ полигонын инсинератор қондырғысымен жарақтандыру

9. Балалар мен жасөспірімдерге тұрмыстық деңгейде ресурстарды үнемдеудің маңыздылығы туралы іс-шаралар әзірлеу және өткізу

10. Жергілікті және өңірлік БАҚ-та контейнерлік алаңдарда қалдықтарды дұрыс бөлек жинау туралы ақпараттық хабарламалар.

1-міндет. Қолданыстағы талаптарға сәйкес контейнерлер мен контейнерлік алаңдарды жабдықтау

Міндеттің мақсаты: контейнерлер мен контейнерлік алаңдардың Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексінің, ҚР СТ 3780-2022 "Қалдықтар. Коммуналдық қалдықтарды бөлек жинауды ұйымдастыру үшін контейнерлерді орналастыру алаңдарына қойылатын жалпы талаптар" және "Өндіріс және тұтыну қалдықтарын жинауға, пайдалануға, қолдануға, залалсыздандыруға, тасымалдауға, сақтауға және көмуге қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидаларының талаптарына сәйкестігі.

Мақсаттың негіздемесі: Контейнерлер мен контейнерлік алаңдардың қалдықтарды басқару саласындағы заңнама талаптарына сәйкестігін негіздеу коммуналдық қалдықтарды басқару жүйесінің тиімді және заңды жұмыс істеуін қамтамасыз ету тұрғысынан маңызды.

2-міндет. "Құрғақ, дымқыл" фракциялары бойынша "пайда болу көзінен" ҚТҚ бөлек жинауды қамтамасыз ету

Міндеттің мақсаты: қалдықтарды кәдеге жарату процесін оңтайландыру және қайта өңдеу дәрежесін арттыру мақсатында қатты тұрмыстық қалдықтарды (ҚТҚ) бөлек жинаудың тиімді жүйесін енгізу.

Міндеттің негіздемесі: қалдықтардың жалпы көлемін азайтуға, қоршаған ортаға теріс әсерді азайтуға, сондай-ақ орнықты даму қағидаттарына сәйкес келетін қалдықтарды басқарудың неғұрлым орнықты жүйесін құруға ықпал ету.

Ескерту. Бұл міндет 1-міндеттің 5.1-жолына толыққанды қол жеткізуге ықпал етеді.

3-міндет. Ірі габаритті, габаритті емес қалдықтар, оның ішінде құрылыс және ағаш қалдықтары мәселесін шешу

Міндеттің мақсаты: ҚР заңнамасын сақтау, ресурстарды тұрақты басқару, экологиялық әсерді азайту және материалдарды тиімді пайдалану үшін айналмалы экономикаға жәрдемдесу.

Мақсаттың негіздемесі: экологиялық әсерді азайтуға, қоршаған ортаның ластануын болдырмауға және табиғи ресурстарды сақтауға ықпал ету. Екіншіден, мұндай қалдықтарды тиімді басқару ресурстарды өңдеуді және қайта пайдалануды қоса алғанда, ресурстармен жұмыс істеудің тұрақты жүйесін қалыптастыруға ықпал етеді, бұл жаңа материалдар мен полигондардың көлемін тұтынуды азайту үшін маңызды. Бұл мәселені шешуге ынталандырылған айналмалы экономика тұрақты және жауапты тұтынуға ықпал ете отырып, материалдарды пайдаланудың тұйық циклдерін қалыптастыруға ықпал етеді.

4-міндет. Техниканы GPS-трекерлермен жарақтандыру

Міндеттің мақсаты: қоқысты жинау және кәдеге жарату процесінің тиімділігі мен бақылауын арттыру.

Тапсырманы негіздеу: GPS трекерлері қоқыс шығару бағдарын жоспарлау мен тағайындауды оңтайландыруға мүмкіндік береді. Олар қоқыс таситын көліктердің орналасқан жерін нақты уақытша бақылауды қамтамасыз етеді және оңтайлы бағдардың кешігуі немесе ауытқуы жағдайында басқарушы қызметтер дереу қажетті шараларды қолдана алады. PS-трекерлері қоқыс таситын көліктердің ұрлануын немесе рұқсатсыз пайдаланылуын болдырмауға көмектеседі.

5-міндет. ҚТҚ полигондарын заңнама талаптарына сай жайластыру

Міндеттің мақсаты: қатты тұрмыстық қалдықтарды кәдеге жарату және өңдеу жөніндегі заңнаманың барлық талаптарын сақтай отырып, ҚТҚ полигондарын жайластыруды қамтамасыз ету.

Мақсаттың негіздемесі: Осы міндеттегі заңнамалық талаптарды сақтау қалдықтарды өңдеу процестерінің заңдар мен нормативтерде көзделген қауіпсіздік және қоршаған ортаны қорғау стандарттарына сәйкес келуін кепілдендіреді. Сонымен қатар, бұл тәсіл қалдықтармен жұмыс істеу саласындағы заңдылықты сақтауға ықпал етеді.

6-міндет. Коммуналдық қалдықтардың және олардың құрамдас бөліктерінің стихиялық үйінділерін табу және жою

Міндеттің мақсаты: коммуналдық қалдықтарды шығару үшін заңсыз және дұрыс емес орындарды анықтау, сондай-ақ оларды кейіннен тиімді жою

Міндеттің негіздемесі: қоршаған ортаның жай-күйін жақсарту, ластанудың алдын алу және қоғамдық және табиғи кеңістіктерді таза ұстау, сондай-ақ қоғамда қалдықтарды басқаруға жауапкершілікпен қарауды қалыптастыру.

7-міндет. ҚТҚ полигонды қорда құрылысын салу

Мақсаты: ауыл шаруашылығы органикалық қалдықтарын жинақтау және сақтау үшін ауылдық елді мекендерді қорда шірітетін ұралармен қамтамасыз ету.

Мақсаттың негіздемесі: қордалау өсімдік қалдықтары мен көң сияқты органикалық қалдықтарды жоюға ықпал етеді, олардың полигондарға түсуіне жол бермейді және қоршаған ортаға кері әсерін азайтады.

8-міндет. ҚТҚ полигонын инсинератор қондырғысымен жарақтандыру

Міндеттің мақсаты: органикалық қалдықтарды өңдеудің тиімді және экологиялық тұрақты әдісін құру, бұл қалдықтарды азайтуға, полигондарда метанның бөлінуіне жол бермеуге және қоршаған ортаға теріс әсерді азайтуға ықпал етеді. Бұл бастама сонымен қатар энергия тиімділігін арттыруға, қалдықтарды жағудан жылу немесе электр энергиясын өндіруге мүмкіндіктер жасауға және полигондағы қатты тұрмыстық қалдықтарды өңдеудің жалпы басқарылуы мен экологиялық тұрақтылығын жақсартуға бағытталған.

Мақсаттың негіздемесі: органикалық қалдықтарды азайту, полигондарда метанның бөлінуін болдырмау және экологиялық әсерді азайту қажеттілігі

9-міндет. Балалар мен жасөспірімдерге тұрмыстық деңгейде ресурстарды үнемдеудің маңыздылығы туралы іс-шаралар әзірлеу және өткізу

Міндеттің мақсаты: оларда экологиялық мінез-құлық, саналы тұтыну дағдыларын қалыптастыру, сондай-ақ ресурстарды тиімді пайдалану әдеттерін және тұрақты дамуға жәрдемдесу үшін қалдықтарды сұрыптауға жауапты тәсілді енгізу.

Міндеттің негіздемесі: бұл міндет жас ұрпақ арасында экологиялық сауаттылықты қалыптастыру қажеттілігімен негізделген. Бұл бастамалар тұрақты экологиялық әдеттерге ықпал етеді, қоршаған ортаға жауапкершілікпен қарауды дамытады және экологиялық саналы азаматтардың қалыптасуына ықпал етеді.

Ескерту. Бұл міндет 1-міндеттің 5.1-жолына толыққанды қол жеткізуге ықпал етеді.

10-міндет. Жергілікті және өңірлік БАҚ-та контейнерлік алаңдарда қалдықтарды дұрыс бөлек жинау туралы ақпараттық хабарламалар

Міндеттің мақсаты: Бұқар жырау ауданы мен оның айналасы мен азаматтарының қалдықтарды бөлек жинау процесіне хабардарлығы мен тартылуын арттыру.

Міндеттің негіздемесі: азаматтардың осы бастамаға белсенді қатысуын ынталандыру, сондай-ақ қоршаған ортаның жай-күйін жақсарту және қалдықтарды басқару жүйесін оңтайландыру мақсатында халық арасында экологиялық жауапты мінез-құлықты қалыптастыру.

Ескерту. Бұл міндет 1-міндеттің 5.1-жолына толыққанды қол жеткізуге ықпал етеді.

2.2 Бағдарламаның нысаналы көрсеткіштері

Бағдарламаның мақсаттары мен міндеттеріне сүйене отырып, бағдарламаның мынадай нысаналы көрсеткіштерін белгілеу ұсынылады.

10-кесте. Бұқар жырау ауданының коммуналдық қалдықтарды басқару бағдарламасының нысаналы көрсеткіштері

Жоспарлы кезең						

р/к №	Көрсеткіш тің атауы	Өш.бірл.	Шығ.мәні 2024 ж	2025	2026	2027	2028	2029
1	Қолданыс тағы талаптарға сәйкес контейнер лер мен контейнер лік аляндарды жабдықтау	%	0	5	35	55	75	100
2	"Құрғак"/" дымқыл" фракцияла ры бойынша " пайда болу көзінен" ҚТҚ бөлек жинауды қамтамасы з ету	%	0	5	15	25	25	30
3	Ірі габаритті, габаритті емес қалдықтар , оның ішінде құрылыс және ағаш қалдықтар ы мәселесін шешу	%	0	10	40	60	80	100
4	Техника ны GPS-треке рлермен жарактан дыру	%	0%	100%	-	-	-	-
5	Бұқар жырау ауданында ғы ҚТҚ полигонда ры н заңнама талаптары	дана	1	3	3		4	

	на сай жайластыр у					3		
6	Коммунал ды қалдықтар дың және олардың құрамдас бөліктерін ің стихиялық үйінділері н табу және жою	анықталға ндардан %	99	100	100	100	100	100
7	Қорда құрылымы н салу	%	-	-	25%	50%	70%	100%
8	Қ Т Қ полигонда ры н инсинерат ор қондырғы сымен жарактанд ыру	дана	-	-	-	1	1	-
9	Балалар мен жасөспірі мдерге тұрмысты қ деңгейде ресурстар ды үнемдеуді ң маңыздыл ығы туралы іс-шаралар әзірлеу және өткізу	Семестрде қаланың 1 оқу орнына арналған іс-шара	0	2	2	2	2	2
10	Жергілікті және өңірлік БАҚ-та контейнер лік аландарда қалдықтар ды дұрыс	Аптасына бір минут	0	15	20	25	30	30

бөлек жинау туралы ақпаратты қ хабарлама лар	эфир уақыты							
--	----------------	--	--	--	--	--	--	--

3. Қойылған мақсаттар мен міндеттерге қол жеткізудің негізгі бағыттары, жолдары

1-міндет. Қолданыстағы талаптарға сәйкес контейнерлер мен контейнерлік алаңдарды жабдықтау

Қол жеткізу жолдары:

1. Қолданыстағы және жаңа контейнерлік алаңдарды асфальттау. Температуралық айырмашылықтарға төзімді және жабын қалыңдығы кемінде 100 мм алаңдардың негізін асфальттауды немесе бетондауды жүргізу (ҚР СТ 3780-2022 "Қалдықтар. Коммуналдық қалдықтарды бөлек жинауды ұйымдастыру үшін контейнерлерді орналастыру алаңдарына қойылатын жалпы талаптар").

2. Контейнерлік алаңдарды қоршау. Периметр бойынша үш жағынан күрт климаттық өзгерістерге және коррозияға төзімді тұтас материалмен қоршау жүргізу, ол онда ҚР СТ 3780-2022 "Қалдықтар. Коммуналдық қалдықтарды бөлек жинауды ұйымдастыру үшін контейнерлерді орналастыру алаңдарына қойылатын жалпы талаптар" 3.1.4 т. сәйкес келеді және/немесе жоқ. Қаңқа тегістеумен және кейіннен RAL 1016, RAL 1026 маркалы немесе соған ұқсас бояуды жағумен дөңгелек немесе шаршы құбырлардан көзделеді.

3. Контейнерлік алаңдарды шатырмен жабдықтау. Шатыр климаттың күрт өзгеруіне және коррозияға төзімді қатты материалдан жасалуы керек. Шатырдың көлбеуі судың ағып кетуін қамтамасыз ету үшін қарама-қарсы жаққа еркін қол жеткізу жағынан жабдықталады. Алаңға негізден шатырға дейін еркін қол жеткізу жағының биіктігі кемінде 1,5 м (ҚР СТ 3780-2022 3.1.5, 3.1.6 т. "Қалдықтар. Коммуналдық қалдықтарды бөлек жинауды ұйымдастыру үшін контейнерлерді орналастыру алаңдарына қойылатын жалпы талаптар").

4. Техникалық сипаттамаға сәйкес контейнерлердің бірыңғай стандарты. Одан әрі сатып алуды МИО бекіткен бірыңғай техникалық ерекшелікке сәйкес, қоқыс шығару техникасының талаптары мен ерекшеліктерін ескере отырып, қатаң түрде жүргізу қажет.

5. Контейнерлердің заңнама талаптарына сәйкестігі. ҚТҚ жинау алаңдарында бар контейнерлерді жаңғыртуды жүргізіңіз. Атап айтқанда келесі талаптарды орындаңыз:

5.1. ҚР СТ 3780-2022 3.2 т. сәйкес арнайы контейнерлерге қалдықтарды бөлек жинауды ұйымдастыру. 3.2-тармақта көрсетілген қалдықтардың барлық түрлері орнату мүмкін болмаған жағдайда, "құрғақ", "дымқыл" және "қауіпті қалдықтар"

қалдықтарының үш фракциясына арналған контейнерлер орнатыңыз. "Дымқыл" фракция: тамақ қалдықтары, органика, аралас қалдықтар және үй шаруашылығының қалдықтарына ұқсас сипаты мен құрамы бойынша қалдықтар. "Құрғақ" фракция қағаздан, картоннан, металдан, пластиктен және шыныдан тұрады. "Қауіпті қалдықтар" : құрамында сынабы бар қалдықтар бөлек, электрондық қалдықтар бөлек және басқалар

5.2. Контейнерлерді міндетті түрде таңбалау. Әрбір контейнерге жиналатын қалдықтардың түрлерін (фракцияларын), контейнер иесі туралы деректерді (атауы, байланыс деректері), контейнерге қызмет көрсететін ұйым туралы ақпаратты көрсете отырып, ақпараттық жапсырма/жазба салу қажет. Бір алаңдағы фракцияның әрбір түрі үшін талап етілетін контейнерлердің санын контейнерлердің меншік иесі "Өндіріс және тұтыну қалдықтарын жинауға, пайдалануға, қолдануға, залалсыздандыруға, тасымалдауға, сақтауға және көмуге қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидаларының 58-тармағына сәйкес белгілейді.

Ескерту. Болашақта сатып алынатын контейнерлер ҚР СТ 3780-2022 және басқа да нормативтік-құқықтық актілерде көрсетілген талаптарға сәйкес болуы тиіс.

Абаттандырылмаған үй иелерін (жеке сектор) ҚТҚ жинау алаңдарымен жабдықтау ұсынылады. Бір алаңдағы алаңдар мен контейнерлердің орналасқан жері, саны "Өндіріс және тұтыну қалдықтарын жинауға, пайдалануға, қолдануға, залалсыздандыруға, тасымалдауға, сақтауға және көмуге қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитарлық қағидалардың және ҚР СТ 3780-2022 "Қалдықтар. Коммуналдық қалдықтарды бөлек жинауды ұйымдастыру үшін контейнерлерді орналастыру алаңдарына қойылатын жалпы талаптар" сәйкес болуы тиіс.

Мүдделі тараптар: ЖАО, әкімдіктер.

2-міндет. "Құрғақ/дымқыл" фракциялары бойынша "пайда болу көзінен" ҚТҚ бөлек жинауды қамтамасыз ету

Қол жеткізу жолдары:

1. Жеке жинау бойынша нақты нұсқаулар мен ережелерді әзірлеу және тарату;
2. "Құрғақ" және "дымқыл" қалдықтарға арналған арнайы контейнерлерді орналастыру;
3. Контейнерлердің мақсатын көрсететін айқын таңбалау. Оңай анықтау үшін түсті кодтауды немесе жарқын белгілерді пайдалану;
4. Бөлек жинау ережелерінің сақталуын қамтамасыз ету үшін әкімшіліктің тұрақты мониторингі мен бақылауы;
5. Бөлек жинау процесін үнемі жақсарту үшін кері байланыс жүйесін құру. Пікірлер мен ұсыныстарға ден қою.

Мүдделі тараптар: ЖАО, әкімдіктер.

3-міндет. Ірі габаритті, габаритті емес қалдықтар, оның ішінде құрылыс және ағаш қалдықтары мәселесін шешу

Қол жеткізу жолдары:

1. Контейнерлік алаңдарды тапсырмада қарастырылған қалдықтардың 3 түріне арналған алаңмен жабдықтау ұсынылады.

2. Алаңның дизайнын жасаңыз:

- Көлік үшін қолжетімділік пен пайдаланушыларға ыңғайлылықты ескере отырып, алаңның орналасқан жерін анықтау.

- Қалдықтардың әртүрлі түрлерін бөлу және ыңғайлы тиеу және түсіру үшін аймақтар құру үшін тиімді орналасуды әзірлеу.

3. Қажетті жабдықты ұсыну:

- Қалдықтарды (металл, ағаш, бетон және т.б.) бөлек жинау үшін алаңды әртүрлі мөлшердегі контейнерлермен қамтамасыз ету.

- Қалдықтардың таралуын болдырмау және қоршаған ортаға әсерді азайту үшін берік қақпақтары бар контейнерлерді орнатыңыз.

4. Ақпараттық тақтайшаларды орналастыру:

- Қалдықтарды бөлек жинау және алаңды пайдалану ережелері бойынша нақты нұсқаулықтары бар ақпараттық тақтайшаларды орнату.

- Қандай материалдарды жоюға болатындығы және арнайы өндеуді қажет ететіндігі туралы ақпаратпен қамтамасыз ету.

5. Қауіпсіздікті қамтамасыз ету:

- Рұқсатсыз кіруді болдырмау және пайдаланушылардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін қажетті қауіпсіздік белгілері мен қоршауларды орнату.

- Қауіпсіздікті қамтамасыз ету және заңсыз әрекеттердің алдын алу үшін бейнебақылау мүмкіндігін қарастыру.

6. Басқару жүйесін ұйымдастыру:

- Қол жеткізуді реттеу, контейнерлердің толуын бақылау және қалдықтарды тұрақты шығаруды ұйымдастыру үшін тиімді басқару жүйесін әзірлеу.

- Қайта өңдеу және екінші рет өңдеу бойынша одан әрі рәсімдер үшін қалдықтарды уақытша сақтау орнын анықтау. Сондай-ақ мұндай қалдықтарды тасымалдауға және кәдеге жаратуға мүдделі заңды тұлғаларды анықтау қажет.

7. Хабардарлықты жылжыту:

- Қалдықтарды бөлек жинау ережелері мен кәдеге жаратудың маңыздылығы туралы хабардарлықты арттыру үшін білім беру іс-шаралары мен науқандарын өткізу.

- Ірі габаритті және құрылыс қалдықтарын, сондай-ақ қалдықтардың басқа да түрлерін шығару халыққа жеткізілсін; дұрыс емес жерде ҚР ӘҚБтК 505-бабын бұзу болып табылады және 20-дан 100 АЕК-ке дейінгі мөлшерде айыппұл салынады.

Мүдделі тараптар: "ЖАО, әкімдіктер

4-міндет. Техниканы GPS-трекерлермен жарақтандыру

Қол жеткізу жолдары:

1. GPS-трекерлерін сатып алу. Қоқыс шығаратын техниканың иелері оларды жабдықтау үшін қажетті трекерлерді сатып алып, орнатуы керек.

2. Қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органды хабардар ету. ҚР ЭК 368 -бабының 3-тармағына сәйкес Қарағанды облысының Экология департаментіне қажетті деректерді хабарлау және ұсыну.

6-тапсырмаға ескерту. Меншік иелерін қаржылық тұрақсыздандыру тәуекелін азайту мақсатында техника иелері үшін жергілікті бюджеттен GPS-трекерлерді сатып алуды ішінара немесе толық субсидиялау ұсынылады.

Мүдделі органдар: қоқыс шығаратын ұйымдар.

5-міндет. ҚТҚ полигондарын заңнама талаптарына сай жайластыру

Қол жеткізу жолдары:

1. ҚТҚ полигонының периметрі бойынша "Өндіріс және тұтыну қалдықтарын жинауға, пайдалануға, қолдануға, залалсыздандыруға, тасымалдауға, сақтауға және көмуге қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидаларының 65-тармағының талаптарына сәйкес қоршауды көздеу қажет;

2. "Өндіріс және тұтыну қалдықтарын жинауға, пайдалануға, қолдануға, залалсыздандыруға, тасымалдауға, сақтауға және көмуге қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидаларының 64-тармағының талаптарына сәйкес дөңгелектерді зарарсыздандыру үшін дезинфекциялаушы бетон ваннасын көздеу ұсынылады;

3. ҚТҚ полигонын ҚР ЭК 350-бабының, ҚР СН 1.04-15-2013 "қатты тұрмыстық қалдықтарға арналған полигондар" және ҚР СТ 3696-2020 "Қуаты аз қатты тұрмыстық қалдықтарға арналған полигондар. Талаптар" сәйкес келтіру ұсынылады.

Мүдделі тараптар: ҚТҚ полигондарының операторлары.

6-міндет. Коммуналдық қалдықтардың және олардың құрамдас бөліктерінің стихиялық үйінділерін табу және жою

Қол жеткізу жолдары:

Анықтау

1. Жаңа немесе кеңейіп келе жатқан дүлей қоқыс үйінділерін анықтау мақсатында аудан аумағындағы елді мекендер аумағын мерзімді аралауды ұйымдастыру. Мониторингке қалдықтарды заңсыз әкетуге бейім орындарды қосу.

2. Бақылау камераларын табиғи полигондардың пайда болуының ықтимал аймақтарына орналастырыңыз, бұл оларды анықтауға және бұзушыларды анықтауға көмектеседі.

3. Анықтау процесіне жергілікті тұрғындарды тарту. Жаңа полигондар туралы ақпарат алу үшін кері байланыс арналарын жасаңыз.

Тарту

1. Стихиялық үйінділерді жою үшін іс-қимыл жоспарын жасаңыз. Міндеттерді орындау үшін қажетті жауапты ұйымдар мен құралдарды көрсетіңіз.

2. Қажетті ресурстарды, соның ішінде персоналды, техниканы, қауіпсіздік құралдарын және қалдықтарды жинауға арналған контейнерлерді қамтамасыз ету.

3. Жою кезінде қалдықтарды кейіннен кәдеге жарату үшін қайта өңделетін және қайта өңделмейтін компоненттерге бөлуді жүргізу.

4. Полигондарды жоюға қатысу үшін еріктілер мен жергілікті тұрғындарды жұмылдыру. Бұл ресурстарды ұлғайтуға көмектесіп қана қоймайды, сонымен қатар қоғамды процеске тартады.

5. Стихиялық үйінділердің зияны және қалдықтарды дұрыс өңдеудің артықшылықтары туралы ақпараттық науқандар ұйымдастыру. Бұл болашақта олардың пайда болу жағдайларын азайтуға ықпал етуі мүмкін.

6. Стихиялық үйінділердің қайталануын болдырмау үшін құқық бұзушыларға қатысты айыппұлдар мен заңды әрекеттер түрінде әкімшілік шараларды қолдану.

Мүдделі тараптар: ЖАО, әкімдіктер.

7-міндет. Ауылдық жерлерде қорда құрылыстарын салу

Қол жеткізу жолдары:

1. Тұрғын аудандар мен су көздерінен қауіпсіз қашықтықты ескере отырып, қорда шірітетін ұраның немесе бактың учаскесін анықтаңыз.

2. Орналастыруға және қызмет көрсетуге ыңғайлы болу үшін құрылымға қол жеткізуді қамтамасыз ету.

3. Қалдықтардың көлеміне және оларды пайдалану мақсаттарына сүйене отырып, қорда құрылысының техникалық жобасын әзірлеу.

4. Беттік қордалау, шұңқырлар сияқты қолайлы қордалау технологиясын таңдау.

5. Ағаш тақтайшалар, тор, немесе таңдалған конструкцияға байланысты пластикалық бактар сияқты құрылыс үшін қажетті материалдарды сатып алу.

6. Құрылыс және техникалық қызмет көрсету құралдарының болуын қамтамасыз ету.

7. Қажет болса, қордалау процесін жақсарту үшін дренажды қамтамасыз ету.

8. Жергілікті тұрғындар мен ауыл шаруашылығы қызметкерлерін қорда құрылымын дұрыс пайдалану және қалдықтарды қосу бойынша оқытуды жүргізу.

9. Қорда құрылымын үнемі толықтыруды қамтамасыз ету үшін ауылдық жерлерде қалдықтарды жинау жүйесін орнату.

10. Біркелкі қордалау процесін қамтамасыз ету үшін қорданы үнемі тексеріп, айналдырыңыз.

11. Қордалау аяқталғаннан кейін алынған қорданы дақылдарға ауыл шаруашылығы тыңайтқышы ретінде қолдану.

Мүдделі тараптар: ҚТҚ полигондарының операторлары.

8-міндет. ҚТҚ полигонын инсинератор қондырғысымен жарақтандыру

Қол жеткізу жолдары:

- ҚТҚ өңдеу көлемін анықтау.

- Инсинератордың қолайлы түрін таңдауды қоса алғанда, жабдықтың егжей-тегжейлі жоспарын жасаңыз.

Инсинератор қондырғысын таңдау:

- Қалдықтардың көлеміне және өңдеу талаптарына байланысты инсинератордың қолайлы түрін таңдау. Таңдалған қондырғы жергілікті қауіпсіздік стандарттары мен экологиялық талаптарға сәйкес келетініне көз жеткізу қажет.

Инфрақұрылым:

- Іргетас салу мен қосымша ғимараттар салуды қоса алғанда, инсинератор қондырғысын орналастыру үшін қажетті инфрақұрылымды дайындау.

Тазалау және бақылау жүйелері:

- Ауа тазалығы стандарттарын сақтау үшін газды тазарту жүйелерін және шығарындыларды бақылаудың басқа да шараларын енгізу.

- Инсинератордың жұмысын бақылау және процестің қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін бақылау және мониторинг жүйелерін орнату.

Персонады оқыту:

- Инсинератор қондырғысымен жұмыс істейтін персоналды оқытуды қамтамасыз ету, соның ішінде қауіпсіз пайдалану және техникалық қызмет көрсету әдістері.

Рұқсаттарды рәсімдеу:

- Заңдар мен нормативтердің сақталуын қамтамасыз ету үшін жергілікті және мемлекеттік органдардан барлық қажетті рұқсаттар мен лицензияларды алу.

Мониторинг және қызмет көрсету:

- Инсинератордың дұрыс жұмыс істеуін қамтамасыз ету және проблемалардың алдын алу үшін тұрақты бақылау және техникалық қызмет көрсету процедураларын орнату.

Мүдделі тараптар: ҚТҚ полигондарының операторлары.

9-міндет. Балалар мен жасөспірімдерге тұрмыстық деңгейде ресурстарды үнемдеудің маңыздылығы туралы іс-шаралар әзірлеу және өткізу

Қол жеткізу жолдары:

1. Оқушылар, тәрбиешілер және әкімшілік қызметкерлер арасында бөлек жинаудың маңыздылығы, оның қоршаған ортаға әсері және қоғам үшін пайдасы туралы ауқымды ақпараттық науқан жүргізу;

2. Мектепте таратылатын ақпараттық брошюралар, плакаттар мен хабарландырулар жасау. Бөлек жинау қағидалары туралы ақпараттық стендтерді көрнекті орындарға орналастыру;

3. Қалдықтарды бөлек жинау тақырыбы бойынша сабақтар, семинарлар мен шеберлік класстарын қоса алғанда, оқушылар мен педагогтар үшін оқыту іс-шараларын өткізу;

4. Бөлек жиынға белсенді қатысқаны үшін мониторинг және көтермелеу жүйесін енгізу. Мысалы, жоғары нәтижелерге қол жеткізген сыныптар немесе жеке оқушылар үшін бонустар немесе марапаттар жүйесін құру;

5. Ата-аналарды процеске белсенді тарту, мысалы, қалдықтарды бөлек жинау мәселелерін қарастыратын ата-аналар жиналыстарын және мектепті таза ұстау үшін бірлескен бастамалар ұйымдастыру.

Мүдделі тараптар: "Бұқар жырау ауданының ішкі саясат бөлімі" ММ, Қарағанды облысы білім басқармасының "Бұқар жырау ауданының білім бөлімі" ММ.

10-міндет. Жергілікті және өңірлік БАҚ-та контейнерлік алаңдарда қалдықтарды дұрыс бөлек жинау туралы ақпараттық хабарламалар

Қол жеткізу жолдары:

1. Қалдықтарды дұрыс бөлек жинау туралы кешенді ақпараттық науқанды әзірлеу. Негізгі принциптерді, артықшылықтарды және практикалық кеңестерді қосу.

2. Дұрыс бөлек жинау туралы негізгі ойлар мен фактілерді қамтитын ақпараттық пресс-релиздер дайындау. Оның ішінде контейнерлік алаңдардың мекенжайларын және нақты нұсқаулықтарды көрсету.

3. Аймақтық және жергілікті БАҚ редакцияларымен байланысу. Бұқар жырау ауданының қоғамдастығы үшін бұл бастаманың маңыздылығын атап өтіп, оларға дұрыс бөлек жинау тақырыбында мақалалар, сұхбаттар немесе репортаждар ұсыну.

4. Контейнерлік алаңдарда қалдықтарды бөлек жинау процесін көрсетуге болатын баспасөз конференциялары мен іс-шараларды ұйымдастыру. Журналистерге, оның ішінде жергілікті редакцияға ыңғайлы және тартымды түрде ақпарат беру.

5. Ақпаратты тарату үшін әлеуметтік медианы белсенді қолдану. Instagram, Facebook және ТікТок сияқты платформаларда бөлек жинау туралы ақпараттық хабарламалар, бейнелер немесе тікелей эфирлер жасау және орналастыру.

8. Жарнамалық баннерлерді, плакаттарды немесе билбордтарды адамдар көп жиналатын жерлерде дұрыс бөлек жинау туралы ақпаратпен орналастыру.

9. Бөлек жинау туралы қосымша ақпаратпен онлайн ресурстарға әкелетін контейнерлердегі QR кодтары сияқты интерактивті элементтерді пайдалану.

10. Әлеуметтік желілер, электрондық пошта немесе телефон арқылы жұртшылықпен ашық кері байланысты сақтау.

11. Бұқаралық ақпарат құралдарын талдау арқылы ақпараттық науқанның тиімділігін, қоғамдастық туралы хабардарлықтың өсуін және жеке жиналысқа қатысу деңгейін үнемі өлшеп отыру.

Мүдделі тараптар: "Бұқар жырау ауданының ішкі саясат бөлімі" ММ.

4. Қажетті ресурстар

Бағдарламаны қаржыландыру көздері жергілікті бюджет, оның ішінде ҚР Экологиялық кодексінің 29-бабына сәйкес тікелей шетелдік және отандық

инвестициялар, өндірушілердің (импорттаушылардың) кеңейтілген міндеттемелерінің операторы (388-баптың 1-тармағының 10) тармақшасына сәйкес кәдеге жарату төлемі түрінде оның банктік шотына өндірушілер мен импорттаушылардан түскен қаражаттан) болуы мүмкін немесе донор елдердің гранттары, екінші деңгейдегі банктердің несиелері және қалдықтарды жинау және кәдеге жарату жөніндегі кәсіпорындар немесе қоғамдық ұйымдар тартуы мүмкін Қазақстан Республикасының заңнамасында тыйым салынбаған басқа да көздер.

Әрбір іс-шара үшін қажетті ресурстар "Бағдарламаны іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспарында" белгіленген.

5. Бағдарламаны іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспары

11-кесте. Бұқар жырау ауданы үшін коммуналдық қалдықтарды басқарудың 2024-2028 жылдарға арналған бағдарламасын іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспары.

р/к №	Іс-шараның атауы	Аяқтау нысаны	Орын дауға жауаптылар	Орын дау мерзімі	Болжамды шығыстар (мың теңге)/қосымша көздер (мың теңге)					Қаржыландыру көздері	Іс-шарадан күтілетін экологиялық әсер
					2024 жыл	2025 жыл	2026 жыл	2027 жыл	2028 жыл		
1	Бұқар жырау ауданының елді мекендері үшін типтік ҚТҚ алаңын жобалау бойынша қызметтерді сатып алуға тендер ұйымдастыру	қызмет көрсетуге арналған шарт	Елді мекендердің ЖАО	2025-2028	Мемлекеттік сатып алу шарттарына сәйкес					ЖБ	Дайындық жұмыстары
	Қолданыстағы талап										Коммуналд

2	арға сәйкес конте йнерлер мен конте йнерлік алаңдарды жабдықтау	Пайдалануға беру актісі	Елді мекендердің ЖАО	2025	Бюджеттік өтінімге сәйкес	ЖБ	ы қ қалды қтарды жинауды ұйымдастыру
3	Қажет болған жағдайда бір алаңдағы конте йнерлер санын көбейту	Келісілген жинау жүйесі	Елді мекендердің ЖАО	2025-2028	Бюджеттік өтінімге сәйкес	ЖБ	Қоқыс шығаратын кәсіпорындарға жүктемені азайту
4	Жергілікті және өңірлік теле-радиоарналар мен әлеуметтік желілерде материалдарды орналастыру	эфирлік анықтамалар, жарияланым	ІСБ, Елді мекендердің ЖАО	2025-2028	Бюджеттік өтінімге сәйкес	ЖБ	ақылға қонымды тұтынуды насихаттау және қалды қтарды дұрыс пайдаланбағаны үшін жауапкершілік туралы хабардар ету
		Ірі габари					

6	Бұқар жырау ауданының ірі габаритті және құрылыс қалдықтарының жинау және әкету жөніндегі жұмысты ұйымдастыру	тті қалдықтардың әкету бойынша қызметтер көрсету арналының шарт, ірі габаритті қалдықтарды қабылдау-беру актісі	Елді мекендердің ЖАО, қоқыс шығаратын кәсіпорындар	2025-2028	Бюджеттік өтінімге сәйкес	ЖБ	Ірі габаритті қалдықтарды кәдеге жарату, қоршаған ортаға жүктемені азайту
7	Техниканы GPS-трекермен жарақтандыру	Пайдалануға беру актісі	техника иелері	2025	Сатып алу сметасы мен шартына сәйкес	ӨҚ	Коммуналдық қалдықтарды шығаруды бақылау және мониторинг жүргізу
8	Балалар мен жасөспірімдерге тұрмыстық деңгейде ресурстарды үнемдеудің маңыздылығы	БАҚ-та және оқу орындарында	ІСБ, ББ	2025 – 2028	Бюджеттік өтінімге сәйкес	ЖБ	Экологиялық білім және хабардарлық, эколог

	ы туралы іс-шаралар әзірлеу және өткізу	жарияланымдар					иялық сауаттылық
9	Коммуналдық қалдықтардың және олардың құрамдас бөліктерінің стихиялық үйінділерін табу және жою	Тарату актісі	Елді мекендердің ЖАО	2025 – 2028	Мемлекеттік сатып алу шарттарына сәйкес	ЖБ	Экожүйені қалпына келтіру
10	Қорда құрылымын салу	Пайдалануға беру актісі	ҚТҚ полигонының операторы	2025-2028	Бюджеттік өтінімге сәйкес	ӨҚ	Қоршаған ортаға жүктемені азайту, ауыл шаруашылық қызметі үшін қалдықтарды пайдалану
11	ҚТҚ полигонын инсинератор қонды	Пайдалануға	ҚТҚ полигонын		Бюджеттік өтінімге сәйкес	ӨҚ	Тамақ қалдықтарын сақтау

	рғысы мен жарақ тандыру	беру актісі	ы н операт оры	2025-2028								д ы азайту
12	Бұқар жырау ауданында қалдықтарды басқару жүйесі және қалдықтарды басқару процесіне тартылған кәсіпорында жұмысы бойынша қаланың экологиялық жұртшылығымен қоғамдық кеңестер өткізу	ЖЖ хаттамасы, БАҚ-та жарияланымдар	Елді мекендердің ЖАО, қалдықтарды басқару жөніндегі операторлар	2025-2028	-	-	-	-	-	-	Қоқыс өңдеу кәсіпорының ЖБ, ӨҚ	Орхус конвенциясы және халықтың хабардарлығы қағида ттары н іске асыру)

ЖАО – жергілікті атқарушы орган

ІСБ - ішкі саясат бөлімі

ББ - білім бөлімі

ЖБ - жергілікті бюджет

ӨЗ-кәсіпорындардың өзіндік қаражаты

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК